

Filmová výchova jako dobrodružství poznání

posudek vedoucího disertační práce Jiřího Forejta
Filmová výchova – Úvod do oborového hledání, FAMU, 2022

Můj vážený kolega doc. Zdeněk Hudec vždy studentům zdůrazňuje, aby název jejich práce, ať bakalářské či diplomové, v sobě nesl jasnou formulaci tématu i zpřítomnění použitých metodologických postupů. Ba co více, Hudec žádá, aby název zároveň naznačoval i závěry, ke kterým autor v textu dospěl. To je ono maximum, nebojme se říci MMM. A právě Jiří Forejt svou prací tomuto Hudcovu maximu (budiž tento pojem kodifikován jako základní norma pro veškeré texty vzešlé z naší školy) plně a jedinečným způsobem dostal.

Z téhož důvodu odvozuji název svého posudku (pro starší ročníky jistě naprosto zřetelně) od názvu knihy autorské dvojice Einstein – Infeld: *Fyzika jako dobrodružství poznání*, která vyšla česky počátkem let šedesátých a jež se stala v mém životě první populárně-naučnou knihou, kterou jsem kdy četl. Vůbec ničemu jsem nerozuměl a přesto jsem byl nadšen a četl dál a dál. Neboť jsem byl stržen onou liturgií – onou dobrodružnou veřejnou službou otevírající poznání. A právě takové dobrodružné hledání Jiřího Forejta provázelo celý vznik jeho disertační práce.

Možná, že by někdo mohl namítnout, že sám pojem „hledání“ v sobě neobsahuje náznak výsledku, ale právě v tom je tajemství jedinečnosti Jiřího práce. Úporné hledání a prodírání se současnou křovinatou scénou filmové výchovy a jejími obory sesterskými není pouhým tápáním, ale opravdovým hledáním, kdy autor ví co hledá a pokud ne, pak s jistotou ví proč hledá!

Disertační práce Jiřího Forejta v sobě zpřítomňuje onu obtížnost hledání obrysů filmové výchovy a jejich propsání (užívám oblíbený Jiřího termín) do konkrétního výukového procesu a to nezávisle na jeho formě (od jednorázového workshopu či iniciační přednášky až po pravidelné začlenění do výukového procesu) a na libovolném vzdělávacím stupni.

Cíl Jiřího úsilí je jasný: vytvořit samostatné odborné pracoviště, které se bude soustavně a systematicky věnovat hledání tvaru filmové výchovy. Jsou mnohé soudobé aktivity (ať už Cinedoc či Čihákova skopofonická výuka aj.) jež nabízejí „hotová“ řešení, pouhé to prefabrikáty, které Jiří s pokorou sobě vlastní analyzuje. Nicméně, aniž by tyto soudobé dílčí snahy zpochybňoval, vyzývá k dalšímu hledání, které nemůže být nikdy završeno, neboť nejde o hledání ztracených klíčů ani zapomenuté tašky plné banánů. Jde o hledání, jež stojí v základu našeho pobývání na tomto světě a které, byť nepřímo, přiznává, že naše hledání teprve tehdy nabyde zřetelných rysů, až přijmeme, že my sami jsme těmi hledanými. Většina teoretických textů v sobě tuto lopotnou cestu ke svému finálnímu tvaru skrývá a proto chci připomenout, že na samém počátku Jiřího textu stála analýza performativních výrazových prostředků ve filmech E.A. Longena, která v průběhu času rozkvetla v nejsoustavnější text, mapující krajinu soudobé filmové výchovy u nás i její možné perspektivy.

Jako střihač bych navrhl, některé repetitivní myšlenkové motivy redukovat a uvést v textu jen jednou (případně toliko třikrát) a přiřadit jim jistý „zvukový“ akcent, ale to je dramaturgická úvaha filmová a nikoli textová. Právě permanentně se opakující motivy totiž tvoří jakousi „vnitřní páteř“ díla, která nám umožňuje, a to i kdybychom si přečetli jen jistou část textu (a dozajista to mnozí nečetli celé, buďte k sobě upřímní), pochopit a porozumět smyslu celku. A právě tento montážní postup se vyjevuje i jako základní skladebný princip filmové výchovy.

Závěrem chci poděkovat, v souladu s naším učitelem Janem Amosem, Všemohoucímu Stvořiteli za dar účastenství na strhujícím dobrodružství poznání filmové výchovy, a to nejen prostřednictvím mého přítele Jiřího Forejta, ale spolu s Vámi všemi, a to nejen v průběhu této obhajoby.

Navrhuji hodnocení maximální – MMM.

V Praze, 8. 6. 2022

Martin Čihák